

Červená kniha květeny jižní části Čech již vyšla

Loňské předvánoční očekávání bylo více než obohaceno kitem publikace, kterou bych bez váhání zařadila do ankety Lidových novin o nejlepší knihu. Tou publikací je Červená kniha květeny jižní části Čech. Jejím editory jsou Petr Lepší, Martin Lepší, Karel Boublík, Milan Štech a Vladimír Hans. Je věnována památce Václava Chána (1929–2009), který celý život zasvětil studiu jihočeské flóry a organizaci jejího výzkumu. Byl rovněž hlavním editorem Komentovaného červeného seznamu jižní části Čech (1999).

Červená kniha na tento Seznam navazuje, aktualizuje jej a doplňuje. Podstatně je rozšířen i kolektiv autorů, v němž jsou zastoupeni pracovníci muzeí, státní ochrany přírody, pedagogové i studenti vysokých škol, akademičtí pracovníci a botanici na volné noze. Editoři jich uvádějí čtyři desítky! Další desítky botaniků poskytly svá pozorování, nálezy a fotografie. V průběhu práce byl zpřístupněn i herbář Jihočeského muzea v Českých Budějovicích, byla použita data z České národní fytoecologické databáze a nálezové databáze Jihočeské pobočky CBS. Byly revidovány a použity údaje z herbářů českých muzeí, univerzit, ze sbírek v Mnichově a ve Vídni.

Publikaci v klasickém formátu A4 o 503 stranách a více obrázcích (herbářové položky, barevná výškopisná mapa jihočeských fytochorionů, 270 výstižných barevných fotografií rostlin a 802 kartogramů), s nádhernou fotografií *Crocus albiflorus* na první straně obálky, vydalo Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích.

Pro Západočechy je důležitá a podnětná i skutečnost, že do jižní části Čech zahrnuli její autoři i několik západočeských fytochorionů: Horažďovicko, Horní Pootaví, Sušicko-horažďovické vápence, Nezdické vápence, Královský hvozd a Šumavské pláně, které patří mezi floristicky nejceněnější a nejzajímavější západočeské fytochoriony.

Velká pozornost je v úvodních kapitolách věnována historii vzniku Červené knihy květeny jižních Čech. Zdůrazněna je i výjimečnost jihočeské květeny a hlavní příčiny jejího ohrožení. Pečlivě a důkladně je zpracována i metodická část. Na více než pěti stranách je detailně popsána a vysvětlena struktura komentářů i rozbor zařazení do různých stupňů ohroženosti. Porovnání a syntézy přinášejí srovnání s patnáct let starým Komentovaným seznamem jižní části Čech, přičemž text je doplněn přehlednými tabulkami a grafy. Inspirující i pro další potenciální tvůrce Červených knih je kapitola Porovnání historického a recentního rozšíření u vybraných zástupců hlavních ekologických skupin. Úvodní kapitoly jsou zakončeny anglickým souhrnem a především Červeným seznamem (stav k roku 2012) a srovnáním se stavem v roce 1999.

Hlavní náplní knihy jsou komentáře k 830 taxonům (str. 40–465), které jsou řazeny abecedně podle vědeckých jmen; nechybí ani český název taxonu. Text je graficky velice zdařile upravený, doplněný vždy kartogramem a u převážné většiny taxonů i fotografií, případně kopií herbářové položky. V kartogramu (mapka „obsazenosti fytochorionu“ o velikosti cca 8,5 × 6 cm) je barevně rozlišován původní či adventivní výskyt; u vybraných taxonů je rozlišován aktuální (od r. 2000) a historický výskyt. Před názvem taxonu je vždy uvedena kategorie ohrožení v jižních Čechách, pod názvem pak kategorie ohrožení v ČR dle vyhlášky č. 395/1992 Sb. a dle celostátního Červeného seznamu, dále pak ohrožení na Šumavě, v Bavorsku a Horním Rakousku. V pečlivě a detailně koncipovaných komentářích je popsáno rozšíření a biologie druhu a stanoviště v ČR a v jižních Čechách. Podrobný popis rozšíření je vztažen na jednotlivé fytochoriony, s důsledným citováním zdroje (publikace, herbář, písemné či ústní sdělení). Jsou uváděny poslední a první či jediné nálezy z jižních Čech, důvody ohrožení, i návrhy na ochranná opatření. V závěru

textu jsou u některých taxonů uvedeny publikované mapy rozšíření (ČR, Morava, jižní Čechy apod.). Za vlastním komentářem je uveden autor textu.

Výčet literatury na 22 stranách svědčí o nesmírné pečlivosti a zodpovědnosti autorů i editorů publikace. Nechybí ani přehledný rejstřík vědeckých a českých jmen rostlin, včetně kategorie ohrožení taxonu a posléze adresy autorů.

Co říci závěrem:

Jihočeská pobočka má velice bohatou tradici floristické práce. Současně i neuvěřitelné množství mladých, odborně vysoce kvalitních a pracovitých botaniků i výborné zázemí v Přírodovědecké fakultě Jihočeské univerzity, Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích a četných ochrannářských pracovištích v jižních Čechách, s přesahem do středních Čech i jižní Moravy. A na právě vyšlé Červené knize je to jednoznačně patrné. Jde o jedinečné dílo, které lze vřele doporučit každému zájemci o floristiku.

Jaroslava Nesvadbová

Výběr zajímavých publikací

BRABEC J. [ed.] (2013): Ptactvo Chebska. – 143 p., ed. 4. ZO ČSOP Cheb a Muzeum Cheb, p. o. [na str. 7–21 Přírodní poměry Chebska]

LEPŠÍ P., LEPŠÍ M., BOUBLÍK K., ŠTECH M. et HANS V. [eds] (2013): Červená kniha květeny jižní části Čech. – 503 p., ed. Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích.

VĚTVIČKA V. et RENDEK J. (2010): Berounka řeka bez pramene. – 147 p., Nakl. Jan Vašut, Praha.

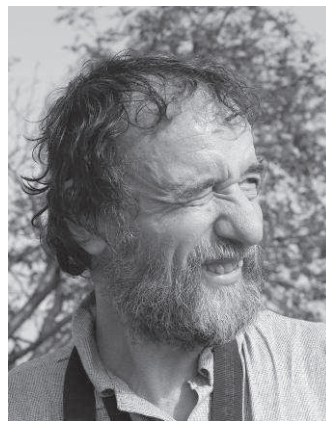
ZELENÝ L. [ed.] (2013): Vzácné houby Plzeňského kraje. – 84 p., ed. Krajský úřad Plzeňského kraje, odbor životního prostředí, Plzeň.

Jaroslava Nesvadbová

JUBILEA

Nezдолný šedesátník Karel „Eros“ Prach kamarádkým pohledem Echia

V české botanické komunitě všeobecně známý, a rovněž tak skoro všeobecně za ctihodného považovaný, univerzitní profesor RNDr. Karel Prach se 20. října 2013 dožil 60 let. Mezi kolegy, vrstevníky a kamarády je ovšem znám výhradně jako (věčně mladý) Eros. Málokdy se stane, že recesistická přezdívka ze studií téměř vymaže v dospělém věku rodilé jméno svého nositele, Karlovi se to však stalo.

Narodil se v západočeském městě Planá u Mariánských Lázní, a to v přímé dějinné souvislosti s pohnutými událostmi v českém poválečném pohraničí. Jeho maminka Alena (roz. Dobrovská) pocházela z Prahy, otec Karel pocházel z českých Domažlic, oba studovali na Karlově universitě; po ukončení vysokoškolského studia však byli komunistickým režimem

víceméně donuceně (na tzv. umístěnku) přesunuti v rámci dosídlování vylidněných Sudet do Planě. Mladý Karel Prach se objevil v Praze v roce 1972, kdy se stal studentem Přírodovědecké fakulty UK, absolvoval zde obor geobotanika (vedoucím jeho diplomové práce o keřových sukcesních stadiích na úhorech v Českém krasu byl Marcel Rejmánek). V Praze